

คณะกรรมการตรวจสอบช่วยเพิ่มคุณภาพกำไรหรือไม่

ดร.ศิลปพร ศรีจันทะพร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาการบัญชี

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับคุณภาพของกำไร โดยการกำกับดูแลกิจการที่ดี จะพิจารณาผ่านคุณลักษณะต่าง ๆ ของคณะกรรมการตรวจสอบ ประกอบด้วย ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบ สัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการบัญชีหรือการเงิน สัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิง และความถี่ในการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ ส่วนคุณภาพกำไรจะพิจารณาผ่านเสถียรภาพของกำไร

การศึกษาแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ ในช่วงปี พ.ศ. 2545 ถึง พ.ศ. 2547 ซึ่งเป็นช่วงเริ่มต้นที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้รณรงค์ส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียนตระหนักถึงความสำคัญของการกำกับดูแลกิจการที่ดี และในช่วงปี พ.ศ. 2555 ถึง พ.ศ. 2557 ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาหลังจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ปรับปรุงหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี

ผลการศึกษาในช่วงแรก พบว่ากรณีที่ใช้ปัจจัยคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบด้านขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบ สัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่มี ความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการบัญชีหรือการเงิน และการเปิดเผยจำนวนครั้งการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ เป็นตัวแทนของการกำกับดูแลกิจการที่ดี จะทำให้การกำกับดูแลกิจการที่ดีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับเสถียรภาพของกำไร และในช่วงหลัง ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับเสถียรภาพของกำไร

คำสำคัญ: การกำกับดูแลกิจการที่ดี คุณภาพของรายงานทางการเงิน เสถียรภาพของกำไร

Could Audit Committees improve Earnings Quality?

Dr.Sillapaporn Srijunpetch, CPA

Assistant Professor of Department of Accounting,

Thammasat Business School, Thammasat University

ABSTRACT

This research aims to study relationship between good corporate governance and earnings quality. The study considers corporate governance through various characteristics composed of audit committee's size, proportion of audit committees who are expertise in financial and accounting, proportion of female audit committees, and frequency of audit committee's meetings. For a variable of earnings quality, it observes through earnings persistence.

The study separates into two periods. Firstly, for between 2002 and 2004, it observes in the period of which Stock Exchange of Thailand (SET) initially promoted good corporate governance. Secondly, for between 2012 and 2014, it observes in the period after SET improved the principle of good corporate governance.

Results in the first period show that audit committee's size, proportion of audit committees who are expertise in financial and accounting, and the exposure of the number of audit committee's meetings are representatives of good corporate governance and bring about positive relationship between good corporate governance and earnings persistence. Inversely, this study shows insignificantly effect of good corporate governance on earnings persistence.

Keywords: Good Corporate Governance, Financial Report Quality, Earnings Persistence

บทนำ

การกำกับดูแลกิจการ เป็นกิจกรรมที่มีขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นถึงระบบการบริหารจัดการของบริษัทที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใสตรวจสอบได้ ซึ่งช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นใจต่อผู้ถือหุ้น นักลงทุน และผู้มีส่วนได้เสีย รวมทั้งส่งเสริมการเติบโตอย่างยั่งยืนของบริษัท ทั้งนี้ เมื่อหน่วยงานกำกับดูแลของแต่ละประเทศได้กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนมีลักษณะการดำเนินงานที่มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี ทำให้โดยภาพรวมแล้ว สามารถเชื่อได้ว่าคุณภาพของรายงานทางการเงินของบริษัทที่มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี จะสูงกว่าคุณภาพของรายงานทางการเงินของบริษัทที่ไม่มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี โดยเครื่องมือหนึ่งที่เป็นกลไกสำคัญในการกำกับดูแลกิจการ ได้แก่ การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งในปี พ.ศ. 2541 ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ออกข้อบังคับให้บริษัทจดทะเบียนต้องจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ภายในปี พ.ศ. 2542 จำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน แต่ไม่เกิน 5 คน โดยมีงานวิจัยที่ศึกษาคุณลักษณะต่างๆ ของคณะกรรมการตรวจสอบต่อการตกแต่งกำไร เช่น งานวิจัยของ Klein (2002) พบว่า ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ มีความสัมพันธ์เชิงลบกับรายการคงค้างเกินปกติ และพบว่าสัดส่วนความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงลบกับขนาดของรายการคงค้างเกินปกติ รวมทั้งงานวิจัยของ Xie et al. (2003) ที่พบว่า หากคณะกรรมการตรวจสอบมีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการบัญชีหรือการเงิน จะส่งผลให้กิจการมีการจัดการกำไรที่ลดลง จะเห็นได้ว่า งานวิจัยในช่วงเวลาดังกล่าวต่างก็พบว่าคุณลักษณะที่ดีของคณะกรรมการตรวจสอบจะช่วยเพิ่มคุณภาพของรายงานทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญ

อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ผ่านมา เช่น การพัฒนาฐานการรายงานทางการเงิน รวมทั้งกรอบแนวทางการกำกับดูแลกิจการที่ดี ซึ่งได้กำหนดไว้มาเนิ่นนานแล้ว จึงทำให้เกิดคำถามขึ้นว่า ระดับความสำคัญของการกำกับดูแลกิจการกับคุณภาพกำไร

จะมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อันเป็นที่มาของงานวิจัยนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการดูแลกิจการที่ดีกับเสถียรภาพของกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2545 ถึง 2547 และความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการดูแลกิจการที่ดีกับเสถียรภาพของกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2555 ถึง 2557

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพของรายงานทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่ผ่านการวิเคราะห์เสถียรภาพของกำไร โดยศึกษาเฉพาะกลุ่มอุตสาหกรรม ยกเว้นกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน ซึ่งประกอบด้วย ธุรกิจธนาคาร เงินทุนและหลักทรัพย์ ประกันภัยและบริษัทประกันชีวิต และกลุ่มกองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์และกองทรัสต์เพื่อการลงทุนอสังหาริมทรัพย์ และไม่รวมบริษัทที่อยู่ในหมวดพันธุกิจการ

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในอดีตมีงานวิจัยเป็นจำนวนมากที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบกับคุณภาพของรายงานทางการเงิน เช่น งานวิจัยของ Klein (2002) พบว่า ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงลบกับรายการคงค้างเกินปกติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Bedard et al. (2004), Choi et al. (2004), และ Davidson et al. (2005) หรืองานวิจัยของ Xie et al. (2003) ที่พบว่า หากคณะกรรมการตรวจสอบมีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการบัญชีหรือการเงินจะส่งผลให้กิจการมีการจัดการกำไรที่ลดลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Bedard et al. (2004), Choi et al. (2004),

และ Dhaliwal et al. (2006) และมีงานวิจัยที่พบว่า จำนวนกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อคุณภาพของกำไร (Baxter and Cotter, 2009)

งานวิจัยทั่วไปอาจวัดคุณภาพกำไรใน 4 มิติ ได้แก่ เสถียรภาพของกำไร (Earnings Persistence) ขนาดรายการคงค้างเกินปกติ (Abnormal Accruals) การรับรู้ขาดทุนอย่างทันเวลา (Timely Loss Recognition) และความสามารถในการให้ข้อมูลของกำไร (Earnings Informativeness) (สัจจวัฒน์ จันทร์หอม และศิลปพร ศรีจันทพร, 2555)

นอกจากนี้ในงานวิจัยของ Xie et al. (2003) และ Bedard et al. (2004) พบว่าความถี่ของการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงลบกับรายการคงค้างเกินปกติ และมีงานวิจัยที่พบว่าสัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิงมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการตกแต่งกำไร (Thiruvadi and Huang, 2011; Qi and Tian, 2012)

ทั้งนี้ งานวิจัยของ Francis et al. (2004) ได้แบ่งคุณภาพของกำไรออกเป็นหมวดต่าง ๆ โดยมีเสถียรภาพของกำไรเป็นองค์ประกอบหนึ่ง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงคุณภาพของกำไร สอดคล้องกับงานวิจัยของ Revsine et al. (2002), และ Richardson (2003) ค่าความเสถียรภาพของกำไรสามารถคำนวณจากตัวแบบ ดังนี้

$$\frac{NI_{it+1}}{TA_{it}} = \beta_0 \frac{1}{TA_{it}} + \beta_1 \frac{NI_{it}}{TA_{it}} + \varepsilon_{it}$$

เมื่อ NI คือ กำไรสุทธิของบริษัท

TA คือ สินทรัพย์รวมของบริษัท

โดยค่าความคงค้างเกินปกติที่ได้จากตัวแบบ จะแทนค่าความไม่เสถียรภาพของกำไรของบริษัท ทำให้เกิดเป็นสมมติฐานดังต่อไปนี้

H1: ในช่วงแรกของการนำแนวคิดด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดีมาใช้ บริษัทที่มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี จะมี

เสถียรภาพของกำไรสูงกว่าบริษัทที่ไม่มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี

H2: หลังจากการนำแนวคิดด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดีมาใช้เป็นระยะเวลานาน บริษัทจะมีความเสถียรภาพของกำไรไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

วิธีการวิจัย

ข้อมูลทางการเงินที่ใช้ในการศึกษานี้เก็บรวบรวมจากฐานข้อมูล Datastream และแบบ 56-1 ของบริษัท งานวิจัยนี้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบกับเสถียรภาพของกำไร โดยกำหนดสมมติฐานไว้ 2 สมมติฐาน ซึ่งจะทดสอบสมมติฐานผ่านตัวแบบดังนี้

$$NI_Per_{it} = \beta_0 + \beta_1 ACSIZE_{it} + \beta_2 ACEXP_{it} + \beta_3 ACGEN_{it} + \beta_4 ACMEET_{it} + \beta_5 LEV_{it} + \beta_6 SIZE_{it} + \beta_7 GROWTH_{it} + \beta_8 CFO_{it} + \beta_9 Mkt.Var_{it} + \varepsilon_{it}$$

เมื่อ NonPer คือ ค่าสัมบูรณ์ของค่าความไม่เสถียรภาพของกำไรของบริษัท

ACSIZE คือ ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบ

ACEXP คือ สัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการบัญชีหรือการเงิน

ACFE คือ สัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิง

ACMEET คือ ความถี่ในการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ

LEV คือ ระดับการก่อหนี้ของบริษัท คำนวณจากอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม

size คือ ขนาดของกิจการของบริษัท หาด้วยลอการิทึมธรรมชาติของสินทรัพย์รวม

Growth คือ การเติบโตของกิจการของบริษัท หาจากการเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์รวม

CFO คือ กระแสเงินสดจากการดำเนินงานของบริษัทปรับปรุงด้วยสินทรัพย์รวม

Mkt.Var. คือ ลอการิทึมธรรมชาติของมูลค่าตลาดของบริษัท

การวิเคราะห์ผลจะการใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เมื่อพิจารณาที่ β_1 จะทำให้สามารถระบุได้ว่าบริษัทที่มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี จะมีเสถียรภาพของกำไรสูงหรือไม่ บริษัทที่ไม่มีการกำกับดูแลกิจการที่ดีหรือไม่

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

Variables	Expected Signs	2545–2547		2555–2557		2545–2547, 2555–2557	
		Coefficients	(p-value)	Coefficients	(p-value)	Coefficients	(p-value)
(Constant)		0.043	0.212	0.821***	0.007	0.335	0.210
ACSIZE	–, N/A, –	0.005	0.564	–0.016	0.800	0.019	0.809
ACEXP	–, N/A, –	–0.016	0.107	–0.046	0.129	–0.018	0.842
ACFE	–, N/A, –	–0.001	0.919	–0.002	0.983	–0.021	0.837
ACMEET	–, N/A, –	–0.000	0.568	–0.001	0.914	0.001	0.861
LEV		0.018**	0.048	0.062	0.446	0.049	0.319
Size		–0.002	0.404	–0.030*	0.086	–0.019*	0.062
Growth		0.001	0.357	–0.063	0.410	–0.037	0.443
CFO		0.024	0.234	–0.045	0.820	–0.020	0.861
Mkt.Var.		0.001	0.357	–0.009	0.318	–0.005	0.352
CG	–					0.278	0.324
CG*ACSIZE	–					–0.040	0.653
CG*ACEXP	–					–0.122	0.296
CG*ACFE	–					0.029	0.829
CG*ACMEET	–					–0.004	0.636

***, **, * Coefficient is significant at the 0.01, 0.05, 0.1 level respectively, Dependent Variable: NonPer

ตารางที่ 1 แสดงผลลัพธ์ที่ได้จากการทดสอบสมมติฐาน ซึ่งจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างในปี พ.ศ. 2545 ถึง พ.ศ. 2547 นั้น ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับเสถียรภาพของกำไร ไม่ว่าจะใช้ปัจจัยคุณลักษณะใดของคณะกรรมการตรวจสอบเป็นตัวแทนของการกำกับดูแลกิจการที่ดี นั่นคือ ผลการศึกษาไม่เป็นไปตามสมมติฐานแรกที่ตั้งไว้ อันอาจเป็นผลมาจากการที่เป็นช่วงเวลาที่ยังไม่มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี ทำให้ยังขาดความชำนาญในการกำกับดูแลกิจการ ส่งผลให้ลักษณะการกำกับดูแลกิจการที่แตกต่างกันออกไป ไม่ส่งผลให้เกิดความแตกต่างกันในด้านเสถียรภาพของกำไรของกิจการ หรืออาจเกิดจากการที่บริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเริ่มปรับใช้หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ทำให้ยังขาดความชำนาญในการกำกับดูแลกิจการ ส่งผลให้ลักษณะการกำกับดูแลกิจการที่แตกต่างกันออกไป ไม่ส่งผลให้เกิดความแตกต่างกันในด้านเสถียรภาพของกำไรของกิจการ หรืออาจเกิดจากการที่บริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยให้ความสำคัญกับการรักษาเสถียรภาพของกำไรของกิจการมาตั้งแต่ต้น จึงทำให้การกำกับดูแลกิจการไม่สามารถช่วยให้เสถียรภาพของกำไรของกิจการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้ และเมื่อพิจารณาตัวแปรควบคุม จะพบว่า ระดับการก่อหนี้ (LEV) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับค่าสัมบูรณ์ของค่าความไม่เสถียรภาพของกำไรของบริษัทที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นั่นคือ บริษัทที่มีระดับการก่อหนี้สูง จะมีเสถียรภาพของกำไรของกิจการต่ำกว่าบริษัทที่มีการก่อหนี้ต่ำ อย่างมีนัยสำคัญ

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาผลลัพธ์ที่ได้จากการทดสอบสมมติฐานที่สอง ซึ่งใช้ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างในปี พ.ศ. 2555 ถึง พ.ศ. 2557 นั้น ผลการศึกษาไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับเสถียรภาพของกำไร ไม่ว่าจะใช้ปัจจัยคุณลักษณะใดของคณะกรรมการตรวจสอบเป็นตัวแทนของการกำกับดูแลกิจการที่ดี นั่นคือ ผลการศึกษาเป็นไปตามสมมติฐานที่สองที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า หลังจากการนำแนวคิดด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดีมาใช้เป็นระยะเวลานาน บริษัทจะมีเสถียรภาพของกำไรไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ไม่ว่าจะมียุทธศาสตร์ของการกำกับดูแลกิจการในรูปแบบใด แต่หากพิจารณาเพิ่มเติมที่ตัวแปรควบคุม จะพบว่า ขนาดของกิจการ (Size) มีความสัมพันธ์

เชิงลบกับค่าสัมบูรณ์ของค่าความไม่เสถียรภาพของกำไรของบริษัท นั่นคือ บริษัทที่มีขนาดใหญ่ จะมีเสถียรภาพของกำไรของกิจการสูงกว่าบริษัทที่มีขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญ

นอกเหนือจากการศึกษาในแต่ละปีแล้ว เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ของการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับเสถียรภาพของกำไรผ่านช่วงระยะเวลา งานวิจัยนี้ยังปรับปรุงตัวแบบที่ใช้ในการศึกษา โดยเพิ่มตัวแปรอธิบายหน้าที่กำกับ เพื่อยกช่วงระยะเวลาของข้อมูลในแต่ละช่วง ทำให้ได้ตัวแบบดังต่อไปนี้

$$\begin{aligned} EM_{it} = & \beta_0 + \beta_1 ACSIZE_{it} + \beta_2 ACEXP_{it} + \beta_3 ACFE_{it} \\ & + \beta_4 ACMEET_{it} + \beta_5 LEV_{it} + \beta_6 SIZE_{it} \\ & + \beta_7 GROWTH_{it} + \beta_8 CFO_{it} + \beta_9 Mkt.Var_{it} \\ & + \beta_{10} CG_{it} \times ACSIZE_{it} + \beta_{12} CG_{it} \times ACEXP_{it} \\ & + \beta_3 CG_{it} \times ACMEET_{it} + \varepsilon_{it} \end{aligned}$$

เมื่อ CG คือ ตัวแปรหุ่น ซึ่งแทนช่วงระยะเวลาของข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา โดย CG มีค่าเท่ากับ 1 เมื่อข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา เป็นข้อมูลที่อยู่ในช่วงปี พ.ศ. 2555 ถึง พ.ศ. 2557 นอกจากนั้นจะมีค่าเท่ากับ 0

ผลที่ได้จากการปรับปรุงตัวแบบดังกล่าว ทำให้ได้ผลลัพธ์ดังแสดงในตารางที่ 1 นั่นคือ ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับเสถียรภาพของกำไร ไม่ว่าจะใช้ปัจจัยคุณลักษณะใดของคณะกรรมการตรวจสอบเป็นตัวแทนของการกำกับดูแลกิจการที่ดี ทั้งในกรณีที่เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะต่างๆ ของคณะกรรมการตรวจสอบกับเสถียรภาพของกำไร และในกรณีที่เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะต่างๆ ของคณะกรรมการตรวจสอบหลังพิจารณาปัจจัยด้านช่วงระยะเวลาของข้อมูลที่ใช้ในการศึกษากับเสถียรภาพของกำไร นั่นคือ ผลการศึกษาเป็นไปตามสมมติฐานที่สองที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า หลังจากการนำแนวคิดด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดีมาใช้เป็นระยะเวลานาน บริษัทจะมี

เสถียรภาพของกำไรไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ไม่ว่าจะมีลักษณะของการกำกับดูแลกิจการในรูปแบบใด แต่หากพิจารณาเพิ่มเติมที่ตัวแปรควบคุม จะพบว่า ขนาดของกิจการ (Size) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับค่าสัมบูรณ์ของค่าความไม่เสถียรภาพของกำไรของบริษัท ที่ระดับนัยสำคัญ 0.1 นั่นคือ บริษัทที่มีขนาดใหญ่ จะมีเสถียรภาพของกำไรของกิจการสูงกว่าบริษัทที่มีขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญ

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากข้อจำกัดด้านข้อมูลที่เกิดจากการที่มีบริษัทจำนวนหนึ่งไม่เปิดเผยข้อมูลจำนวนครั้งในการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ ทำให้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สามารถนำมาใช้ในการศึกษาได้มีปริมาณน้อยกว่าที่ควร

จะเป็น ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงปรับปรุงตัวแปรความถี่ในการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ (ACMEET) ให้เป็นตัวแปรหุ่น เพื่อแก้ปัญหาค่าที่จำนวนกลุ่มตัวอย่างหายไปเนื่องจากข้อมูลไม่ครบถ้วน ดังนั้น ACMEET คือตัวแปรหุ่น ซึ่งแทนการเปิดเผยจำนวนครั้งการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ โดยกำหนดให้ ACMEET มีค่าเท่ากับ 1 เมื่อ บริษัทเปิดเผยจำนวนครั้งการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ และมีค่าเท่ากับ 0 เมื่อบริษัทไม่เปิดเผยจำนวนครั้งการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ ทำให้ได้ผลการศึกษาดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ปรับตัวแปร ACMEET เป็นตัวแปรหุ่น

Variables	Expected Signs	2545–2547		2555–2557		2545–2547, 2555–2557	
		Coefficients	(p-value)	Coefficients	(p-value)	Coefficients	(p-value)
(Constant)		0.254***	0.000	0.672**	0.011	0.428**	0.010
ACSIZE	–, N/A, –	–0.024**	0.031	–0.001	0.900	–0.010	0.826
ACEXP	–, N/A, –	–0.047***	0.001	–0.141	0.105	–0.045	0.439
ACFE	–, N/A, –	0.022	0.167	0.003	0.974	0.012	0.845
ACMEET	–, N/A, –	–0.017**	0.020	0.090	0.232	–0.009	0.767
LEV		0.077***	0.000	0.057	0.432	0.074**	0.019
Size		–0.009**	0.001	–0.030**	0.048	–0.022***	0.003
Growth		0.001	0.383	–0.045	0.490	–0.000	0.986
CFO		0.048	0.055	–0.036	0.838	0.012	0.873
Mkt.Var.		0.001	0.465	–0.008	0.317	–0.002	0.360
CG	–					0.061	0.751
CG*ACSIZE	–					–0.008	0.898
CG*ACEXP						–0.093	0.266
CG*ACFE						–0.000	0.999
CG*ACMEET	–					0.084	0.151

***, ** Coefficient is significant at the 0.01, 0.05, 0.1 level respectively, Dependent Variable: NonPer

ตารางที่ 2 แสดงผลลัพธ์ที่ได้จากการทดสอบสมมติฐาน ซึ่งจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างในปี พ.ศ. 2545 ถึง พ.ศ. 2547 นั้น พบว่า ในกรณีที่ใช้ปัจจัยคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบด้านขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบ (ACSIZE) สัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการบัญชีหรือการเงิน (ACEXP) และการเปิดเผยจำนวนครั้งการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ (ACMEET) เป็นตัวแทนของการกำกับดูแลกิจการที่ดี จะทำให้การกำกับดูแลกิจการที่ดีมีความสัมพันธ์เชิงลบกับค่าสัมบูรณ์ของค่าความไม่เสถียรภาพของกำไรของบริษัทที่ระดับนัยสำคัญต่าง ๆ นั่นคือ ผลการศึกษาเป็นไปตามสมมติฐานแรกที่ตั้งไว้ กล่าวคือ บริษัทที่มีลักษณะการกำกับดูแลกิจการที่เข้มงวด จะมีเสถียรภาพของกำไรสูงกว่าบริษัทที่มีลักษณะการกำกับดูแลกิจการที่ไม่เข้มงวด อย่างมีนัยสำคัญ นั่นคือ บริษัทที่มีขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบขนาดใหญ่ จะมีเสถียรภาพของกำไรสูงกว่า บริษัทที่มีขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบขนาดเล็ก บริษัทที่มีสัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการบัญชีหรือการเงินสูง จะมีเสถียรภาพของกำไรสูงกว่า บริษัทที่มีสัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการบัญชีหรือการเงินต่ำ และบริษัทที่มีการเปิดเผยจำนวนครั้งการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ จะมีเสถียรภาพของกำไรสูงกว่า บริษัทที่ไม่มีการเปิดเผยจำนวนครั้งการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ

เมื่อพิจารณาตัวแปรควบคุม พบว่า ระดับการก่อหนี้ (LEV) และกระแสเงินสดจากการดำเนินงานปรับปรุงด้วยขนาดของสินทรัพย์รวมของบริษัท (CFO) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับค่าสัมบูรณ์ของค่าความไม่เสถียรภาพของกำไรของบริษัทที่ระดับนัยสำคัญต่าง ๆ นั่นคือ บริษัทที่มีระดับการก่อหนี้สูง จะมีเสถียรภาพของกำไรของกิจการต่ำกว่าบริษัทที่มีระดับการก่อหนี้ต่ำ อย่างมีนัยสำคัญ และบริษัทที่มีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานจะมีเสถียรภาพของกำไรของกิจการต่ำกว่าบริษัทที่มีกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน

ต่ำอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่ขนาดของกิจการ (Size) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับค่าสัมบูรณ์ของค่าความไม่เสถียรภาพของกำไรของบริษัทซึ่งปรับปรุงด้วยขนาดของสินทรัพย์รวมของกิจการ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 นั่นคือ บริษัทขนาดใหญ่ จะมีเสถียรภาพของกำไรของกิจการสูงกว่าบริษัทที่มีขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญ

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณา ผลการศึกษาค้นคว้าจากการทดสอบสมมติฐานที่สอง ซึ่งใช้ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างในปี พ.ศ. 2555 ถึง พ.ศ. 2557 นั้น ผลการศึกษาก็ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับเสถียรภาพของกำไร ไม่ว่าจะใช้ปัจจัยคุณลักษณะใดของคณะกรรมการตรวจสอบเป็นตัวแทนของการกำกับดูแลกิจการที่ดี นั่นคือ ผลการศึกษาก็เป็นไปตามสมมติฐานที่สองที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า หลังจากการนำแนวคิดด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดีมาใช้เป็นระยะเวลาหนึ่งแล้ว บริษัทจะมีเสถียรภาพของกำไรไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ไม่ว่าจะมียุทธศาสตร์ของการกำกับดูแลกิจการในรูปแบบใด แต่หากพิจารณาเพิ่มเติมที่ตัวแปรควบคุม จะพบว่า ขนาดของกิจการ (Size) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับค่าสัมบูรณ์ของค่าความไม่เสถียรภาพของกำไรของบริษัท ซึ่งปรับปรุงด้วยขนาดของสินทรัพย์รวมของกิจการ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นั่นคือ บริษัทที่มีขนาดใหญ่ จะมีเสถียรภาพของกำไรของกิจการสูงกว่าบริษัทที่มีขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญ

โดยนอกเหนือจากการศึกษาในแต่ละช่วงเวลาแล้ว เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ของการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับเสถียรภาพของกำไรผ่านช่วงระยะเวลา งานวิจัยนี้จึงปรับปรุงตัวแบบที่ใช้ในการศึกษา โดยเพิ่มตัวแปรหุ่นที่ทำหน้าที่กำกับเพื่อแยกช่วงระยะเวลาของข้อมูลในแต่ละช่วง ซึ่งผลที่ได้จากการปรับปรุงตัวแบบดังกล่าว ทำให้ได้ผลลัพธ์ดังแสดงในตารางที่ 2 นั่นคือ ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับเสถียรภาพของกำไร ไม่ว่าจะใช้ปัจจัยคุณลักษณะใดของคณะกรรมการตรวจสอบเป็นตัวแทนของการกำกับดูแลกิจการที่ดี ทั้งในกรณีที่เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะต่าง ๆ ของ

คณะกรรมการตรวจสอบกับเสถียรภาพของกำไร และในกรณีที่เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะต่าง ๆ ของคณะกรรมการตรวจสอบหลังพิจารณาปัจจัยด้านช่วงระยะเวลาของข้อมูลที่ใช้ในการศึกษากับเสถียรภาพของกำไร นั่นคือ ผลการศึกษาเป็นไปตามสมมติฐานที่สองที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า หลังจากการนำแนวคิดด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดีมาใช้เป็นระยะเวลานาน บริษัทจะมีเสถียรภาพของกำไรไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ไม่ว่าจะมีลักษณะของการกำกับดูแลกิจการในรูปแบบใด แต่หากพิจารณาเพิ่มเติมที่ตัวแปรควบคุม จะพบว่า ระดับการก่อหนี้ (LEV) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับค่าสัมบูรณ์ของค่าความไม่เสถียรภาพของกำไรของบริษัทที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นั่นคือ บริษัทที่มีระดับการก่อหนี้สูง จะมีเสถียรภาพของกำไรของกิจการต่ำกว่าบริษัทที่มีการก่อหนี้ต่ำ อย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่ ขนาดของกิจการ (size) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับค่าสัมบูรณ์ของค่าความไม่เสถียรภาพของกำไรของบริษัทที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 นั่นคือ บริษัทที่มีขนาดใหญ่ จะมีเสถียรภาพของกำไรของกิจการสูงกว่าบริษัทที่มีขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับเสถียรภาพของกำไร โดยใช้ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบเป็นตัวแทนของการกำกับดูแลกิจการที่ดี ทำให้ในการศึกษานี้เป็นการศึกษาที่เน้นเฉพาะการกำกับดูแลด้านที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการตรวจสอบเท่านั้น ดังนั้น หากมีงานวิจัยในอนาคตที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับเสถียรภาพของกำไร อาจทำการเปลี่ยนแปลงตัวแทนของการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งจะทำให้ได้รับคำตอบที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีในแต่ละด้านที่ส่งผลต่อเสถียรภาพของกำไร

นอกจากนี้ในการศึกษาค่าความเสถียรภาพของกำไรนี้ ในอดีตมีตัวแบบที่สามารถใช้เพื่อระบุค่าความเสถียรภาพของกำไรได้หลากหลายตัวแบบ หากมีงานวิจัยในอนาคตที่ต้องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับเสถียรภาพของกำไร อาจศึกษาโดยเปลี่ยนตัวแบบที่ใช้ในการวิเคราะห์เสถียรภาพของกำไร เพื่อเป็นการยืนยันผลความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทยและการแปล

สัจจวัฒน์ จันทระภูมิ และ โสภพร ศรีจันทเพชร. (2555). คุณภาพกำไรของบริษัทครอบครัวไทย. *วารสารวิชาชีพบัญชี*, 21, 78-88.

[Sadjawat Uthamom and Sillapaporn Srijunpetch. (2012). Earnings Quality of Thai Family Businesses. *Journal of Accounting Profession*, 21, 78-88.]

English

Beccard, J., Chtourou, S., and Courteau, L. (2004), The Effect of Audit Committee Expertise, Independence and Activity on Aggressive Earnings Management. *Auditing: A Journal of Practice and Theory*, 23, 13-35.

Baxter, P., and Cotter, J. (2009). Audit Committees and Earnings Quality. *Accounting and Finance*, 49, 267-290.

Choi, J., Jeon, K. and Park, J. (2004). The Role of Audit Committees in Decreasing Earnings Management: Korean Evidence. *International Journal of Accounting, Auditing and Performance Evaluation*, 1, 37-60.

- Davidson, R., Goodwin-Stewart, J. and Kent, P. (2005). Internal Governance Structures and Earnings Management. *Accounting and Finance*, 45, 241–268.
- Dhaliwal, D., Naiker, V. and Navissi, F. (2006). Audit Committee Financial Expertise, Corporate Governance and Accruals Quality: An Empirical Analysis. Working Paper (University of Arizona, University of Auckland and Monash University).
- Francis, J., LaFond, R., Olsson, P. M., & Schipper, K. (2004), Costs of Equity and Earnings Attributes. *The Accounting Review*, 79, 967–1000.
- Jaggi, B., and Tsui, J. (2007). Insider Trading Earnings Management and Corporate Governance: Empirical Evidence based on Hong Kong Firms. *Journal of International Financial Management and Accounting*, 18(3), 192–222.
- Klein, A. (2002), Audit Committee, Board of Directors Characteristics and Earnings Management. *Journal of Accounting and Economics*, 33, 375–400.
- Qi, B. and Tian, G. (2012). The Impact of Audit Committees' Personal Characteristics on Earnings Management: Evidence from China. *The Journal of Applied Business Research*, 26(1), 1331–1343.
- Revsine, L., Collins, D. and Johnson, B. (2002). *Financial Reporting and Analysis*. Second Edition. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Richardson, S. (2003). Earnings Surprises and Short Selling. *Accounting Horizons* 17 (Supplement): 49–61.
- Thiruvadi, S. and Luang, H. W. (2011), Audit Committee Gender Differences and Earnings Management. *Gender in Management: An International Journal*, 26(7), 483–498.
- Xie, P., Davidson, W.N. III and DaDalt, P.J. (2003). Earnings Management and Corporate Governance: the Roles of the Board and the Audit Committee. *Journal of Corporate Finance*, 9, 295–314.

